

Stručni rad

PROJEKT - KULTURNA BAŠTINA U 3. RAZREDU

Vanja Kačič, učiteljica razredne nastave

Osnovna škola Koroški jeklarji, podružnica Kotlje, Slovenija

Sažetak

Često se pitam kako djeci prve trijade na što zanimljiviji način približiti sadržaje koji se odnose na živote ljudi u prošlosti. Teško im je shvatiti da su se životi ljudi u prošlosti poprilično razlikovali od današnjih, jer nemaju takva životna iskustva. Moj cilj je naučiti djecu da cijene i čuvaju svoju kulturnu baštinu. Stoga ovoj temi moramo pristupiti vrlo odgovorno kako bi djeca pojmila njen značaj.

Ključne riječi: doživljaj prošlosti, kulturna baština, projekt, Festival đurđica

1.UVOD

Kulturna baština predstavlja dio nas, dio okoliša i društva u kojem živimo. Pomaže nam razumjeti prošlost i stvara bolju budućnost.

Kulturna baština je vrijednost. Predstavlja važnu komponentu lokalnog, regionalnog, nacionalnog, europskog i globalnog identiteta. Baština je stvorena zahvaljujući znanju i ponašanju pojedinaca i društva, koji ju prepoznaju i čuvaju. Čovječanstvo je zapamtilo povijesna događanja i prenosilo ih s koljena na koljeno u svojim pripovijestima. Ovo je važan prijenos bogatog znanja na mlađe generacije.

Baštinu nikada ne smijemo shvatiti samo kao oblik prošlosti, već prije svega kao kombinaciju oblika sadašnjosti i suvremenosti uz uvažavanje dimenzije povijesti.

Često se pitam kako djeci u prvom odgojno-obrazovnom razdoblju na najzanimljiviji način približiti sadržaje koji se odnose na živote ljudi u prošlosti, kako postići postavljene ciljeve. Umjesto tradicionalne frontalne nastave, bolje je uvesti nove metode koje omogućuju da učenici preuzmu aktivne uloge u procesu učenja. Za što jasnije prenošenje znanja koristim razne materijale, poput filmova, knjiga, fotografija ... Učenike vodim u obilazak muzeja i dvoraca. Svake godine u školu pozivamo bake i djedove koji djeci prepričavaju doživljaje iz svog djetinjstva.

Smatram da bi integriranjem komponenata baštine u školovanje razne povremene akcije i projekte trebali zamijeniti trajni oblici koji su povezani s otkrivanjem i istraživanjem.

U ovom ću članku predstaviti jedan od mogućih načina za razvijanje osjećaja zahvaljujući kojem djeca uz vlastitu aktivnost upoznaju svoje neposredno okruženje, lokalnu zajednicu i njenu prošlost.

NAŠ PROJEKT: »BAŠTINA KOTLJA«

ODJELJENJE DJECE: 3.k

DOB DJECE: 8, 9 godina

TRAJANJE: školska godina 2020./2021. (ožujak, travanj, svibanj)

SVRHA PROJEKTA

- motivirati djecu i roditelje da upoznaju posebnosti našeg mjesta i okolice,
- pobuditi zanimanje za poznavanje našeg rodnog mjesta i očuvanje naše kulturne baštine,
- povezati istraživanje našeg mjesta i okolice s umjetničkim i drugim područjima (likovna umjetnost, glazba, drama i jezik).

CILJEVI PROJEKTA

- upoznati karakteristike našeg okoliša, mjesta i neposrednog okruženja škole (prirodnu i kulturnu baštinu),
- upoznati rad pojedinih institucija u mjestu,
- potaknuti roditelje na suoblikovanje naših aktivnosti, povezanih s upoznavanjem našega mjesta,
- spoznavati o pozitivnom značenju i dimenzijama kulture.

**2.OPIS PROVEDBE PROJEKTA I POJEDINAČNIH
AKTIVNOSTI**

Provedba projekta odvijala se tijekom cijele godine. Početak školske godine bio je posvećen planiranju provedbe projekta. U ožujku, travnju i svibnju posvetili smo se istraživanju kulturne i prirodne baštine Kotlja. Projekt smo završili sudjelovanjem na *Festivalu đurđica (Festival solzic)*.

Djeca su zadatke odradila s oduševljenjem i entuzijazmom. Razvila su sposobnost samostalnog promatranja, uspoređivanja, povezivanja i logičnog zaključivanja, kao i sposobnost samostalnog izvještavanja. U projektnom radu pružena im je mogućnost razvijanja opuštenog izražavanja pogleda, mišljenja i stavova.

Otvorenost, kreativnost i inovativnost ključne su prednosti projektnog rada, predstavljaju izazove za sve sudionike i definitivno obogaćuju školsku godinu. Projektni

rad nadilazi okvire nastave. Put cjelokupnog projektnog rada nije lak. Cijelo sam vrijeme poticala i usmjeravala aktivnosti učenika prema postavljenim ciljevima, što je vrlo zamorno i zahtijeva fleksibilnost te stručno, metodološko-didaktičko i psihološko znanje učitelja.

S učenicima 3.k razreda Podružničke škole Kotlje u ožujku sam tijekom njihovog upoznavanja okoliša obrađivala temu Baština. Najprije smo obavili intervju s bakama i djedovima o prošlosti naše škole i našeg mjesta. Doznali smo puno novih stvari. Posjetili smo kulturne institucije i stvarali na poljima umjetnosti, književnosti i glazbe. Posjetili smo Korušku središnju knjižnicu dr. Franca Sušnika i razgledali Prežihovu sobu, njegova djela te naučili mnogo toga o njegovom životu. Učenici su bili oduševljeni jer su puno naučili.

O Prežihu smo razgovarali i na satima slovenskog jezika. Čitali smo knjigu Đurđice u kojoj književnik Prežihov Voranc opisuje život i rad ljudi u Kotlju. Te crtice imaju poseban životni vijek, naime prelaze od usta do usta. Učenica Naja predstavila je knjigu Drvene klompe, koju je na koruškom dijalektu napisala njezina baka Bojana Verdinek. Bilo nam je zabavno čitati na koruškom dijalektu. Saznali smo da su dijalekti kolijevka slovenskog jezika. Na kraju projekta napravili smo pravu maketu Kotlja i nacrtali naše mjesto. Prilikom crtanja naglasili smo odakle potječe ime mjesta Kotlje. Također smo se pobrinuli za zabavu i otplesali nekoliko narodnih plesova te naučili plesati pravu polku, karakterističnu za Kotlje.

Slika 1. Maketa Kotlja (izvor: osobna arhiva 2021.)

Krenuli smo u istraživanje poznatom Vorančevom stazom. Djeca su informacije dobivala iz knjiga, biltena s odgovarajućom tematikom i razgovora s bakama i djedovima. Sa zanimanjem su listali i Školske kronike. S obzirom na to da kulturna baština pokriva sva područja ljudskog djelovanja, ona je isprepletena s praktički svim, različitim segmentima odgoja i obrazovanja. U prvaj je trijadi prisutna u svim predmetima i dnevnim aktivnostima. Stoga može postati poveznica na kojoj se susreću sadržaji svih školskih predmeta i školskih aktivnosti. Među operativnim ciljevima prvog odgojno-obrazovnog razdoblja, pri spoznavanju okoliša možemo zapaziti sljedeće ciljeve u okviru tematskog sklopa Vrijeme:

Učenici:

- znaju razlikovati prošlost i sadašnjost u svojim životima i spoznaju da su životi ljudi bili drugačiji u prošlosti,
- upoznaju vidike života ljudi u prošlosti i danas (boravak, prehrana, odjeća, posao, prijevoz),
- spoznaju značaj baštine,
- upoznaju i vrednuju promjene u njihovom mjestu na osnovu različitih izvora,
- znaju opisati vremenski tijek pojava.

U svibnju, kada pod Uršljom gorom zamirišu đurđice, u Kotlju se tradicionalno održava Festival đurđica. Nakon prošlogodišnje pauze zbog epidemije, ponovno su pripremili program za posjetitelje. Ove godine smo sedmi put izvodili svoje aktivnosti tijekom sudjelovanja na Festivalu đurđica, koji predstavlja posvetu tradiciji, narodnom predanju.

Festival đurđica koruška je kulturno-turistička manifestacija koja se nadovezuje na baštinu riječi (Đurđice, crtica Prežiha Voranca). Treći vikend u svibnju rezerviran je za festival koji zahvaljujući manifestacijama u mjestima Ravne i Kotlje te u kući Prežiha Voranca odražava puls života u Koruškoj i poziva vas da to doživite i uživajte u druženju uz glazbu, pjesmu, ples, folklor, kulinarstvo, literaturu, korušku tržnicu ...

Ove godine učenici podružničke škole Kotlje također su sudjelovali na sedmom Festivalu đurđica. Festival se održavao od 21. do 23. svibnja 2021. Tijekom cijelog svibnja učenici podružničke škole Kotlje pripremali su se za ovogodišnji Festival đurđica, posvećen kulturnoj i prirodnoj baštini, u suradnji s vrtićem i Danicom Hudrap,

unukom Kuharovog Anzana. Čitali smo djela Prežiha Voranca i stvarali na područjima umjetnosti, plesa i glazbe.

Slika 2. Ples (izvor: osobna arhiva 2021.)

Festival smo obogatili crtežima đurđica i poznatim likovima iz Prežihovih crtica, koje su visjele u Kotlju, podsjećajući tako mještane na mjesec svibanj i početak festivala. Zbog sigurnosti i "dječjeg mjehurića" izložba je pripremljena iza ograde naše škole i na mostovima prema Prežihovini. Tijekom našeg kreiranja bili smo počašćeni posjetom načelnika Općine Ravne na Koroškem Tomaža Rožena, ravnatelja Osnovne škole Koroški jeklarji Aljaža Banka, Mateje Hovnik, ravnateljice Vrčića Ravne i Danice Hudrap iz općine Ravne na Koroškem. Ovaj kulturni događaj zaključen je pripovijedanjem odnosno pažljivim dječjim slušanjem najpopularnije Prežihove pripovijetke, *Levi devžej* (Lijevi džep). Da je pripovijedanje jedinstvena umjetnost i da to nije odlika svakoga, uvjerilo nas je iskustvo pripovijedanja Danice Hudrap. Djeca su odmah osjetila emociju i vlastitu notu koje je unijela u pripovijetku. Mirko Osojnik, veliki poznavatelj života Lovre Kuhara i njegove braće, predstavio nam je svoju osobnu priču o starom selu Kotlje i hotuljskoj školi.

Slika 3. Levi devžej (izvor: osobna arhiva 2021.)

3.ŠTO SU DJECA STEKLA SUDJELOVANJEM U PROJEKTU?

Kulturna baština dio je nas, dio okoliša i društva u kojem živimo. Pomaže nam razumjeti prošlost i stvara bolju budućnost. Djeca su stekla mnogo iskustva i znanja na polju spoznavanja odnosno upoznavanja domaćeg društvenog okruženja. Upoznata su s radom pojedinih institucija u mjestu, razgovarala su s ljudima koji rade u tim institucijama i stekla puno informacija. Upoznala su prirodnu i kulturnu baštinu svog rodnog mjesta. Okušala su se u nekoliko umjetničkih aktivnosti (kazališna predstava, pjevanje, narodni ples, likovno stvaralaštvo ...). Djeca su bila sukreatori makete Kotlja te su tako mnogo naučila o našem kraju. Informacije, nova, stečena znanja i iskustva često su dijelila s drugom djecom, s njihovim roditeljima i mještanima Kotlja. U projektu su vrlo rado sudjelovala. Stoga se radujemo novim izazovima i ovakvim lijepim iskustvima u budućnosti.

4.ZAKLJUČAK

Narodna tradicija (predanje) - domaći obrt, kazališna predstava, dječje igre, folklor, narodni običaji, šale i navike - sve je to odraz stalne ljudske kreativnosti i slike ljudi u Sloveniji. Te aktivnosti utječu na našu prepoznatljivost, dio su naše tradicije i kulturne baštine, koje se međusobno isprepliću i nadopunjuju te nas obogaćuju. Predstavljaju tradiciju koja se prenosi s koljena na koljeno. Narodna tradicija također živi kroz igru i zabavu. Potonje su prijeko potrebne, jer predstavljaju aktivnosti kroz koje se također odvija učenje, aktivnosti koje opuštaju i zahvaljujući kojima se ukazuje na značaj grupnog, timskog rada. Očuvanjem kulturne baštine na ovaj način potiče se poštivanje generacija koje dolaze, istodobno osiguravajući da te aktivnosti budu prepoznate i sačuvane od strane budućih generacija.

Odaziv djece je pozitivan, dapače, oduševljena su nad drugačijim načinom rada. Moja želja je da se projektni način rada razvija i ubuduće, jer time doprinosimo očuvanju važnog dijela naše kulturne baštine. Smatram da škola ne predstavlja samo učenje već i odgoj. Svrha nam je bila osvijestiti ljude o činjenici da današnjeg razvoja ne bi bilo bez rada naših predaka. Dakle, pobrinimo se za očuvanje kulturne i prirodne baštine.

5.LITERATURA

- [1.]Kunaver, Dušica (2019): Slovenska ljudska dediščina priročnik. Ljubljana: Turistično in kulturno društvo Naše gore list
- [2.]Zbičajnik, KIA Klavdija (2020): Prežihovi odtisi-Vorančeva pot. Ravne na Koroškem: Prežihova ustanova
- [3.]Oder, Irena ...et al. (2013): 120 Voranc...in teče življenje pod Goro...:Občina Ravne na Koroškem: Prežihova ustanova
- [4.]Medvešek, Vanja...et al. (2007): 100 let moje šole. OŠ Koroški jeklarji podružnica Kotlje
- [5.]Verdinek, Bojana (2002): Lesene cokle. Ljubljana: Kmečki glas
- [6.]Bogataj, Janez (1992): Sto srečanj z dediščino na Slovenskem. Ljubljana: Prešernova družba